

ANALYSE

KOMMUNALPOLITIKERE OG KOMMUNALPOLITIK I 2026

Juni 2026

Analysen er udarbejdet af Komponent og professor Ulrik Kjær på baggrund af seminarer, workshops og samarbejder med ny- og genvalgte kommunalpolitikere, udvalgsformænd og borgmestre.

Otte observationer om kommunalpolitik og kommunalpolitikere i 2026

I Komponent møder vi kommunalpolitikere i mange forskellige sammenhænge. Vi møder jer f.eks. på Kattegat for ny- og genvalgte, i lokale drøftelser om samarbejde og kodeks, i dialoger med borgmestre og udvalgsformænd om roller og samspil, på opstartskonferencer i starten af valgperioden og i politiske visionsprocesser hjemme i jeres egen kommunalbestyrelse.

På tværs af disse og andre møder ser vi fællestræk ved jer og det kommunalpolitiske arbejde i 2026. Dem har vi samlet i otte observationer med tilhørende spændinger, som du finder på de følgende sider. Observationer og spændinger er ikke tænkt som færdige sandheder, men som billeder af det, vi har hørt og set på tværs af kommuner.

Målgruppen for publikationen er kommunalpolitikere, men den kan også være relevant for direktioner, ledere og medarbejdere, der understøtter jer i det politiske arbejde.

Vores ønske med at dele observationerne er, at de kan bruges som afsæt for lokale drøftelser. Derfor har vi til hver observation formuleret tre spørgsmål, som kan hjælpe jer med at sætte gang i snakke om det politiske arbejde i jeres kommune.

I perspektiveringen til sidst har vi foreslået spørgsmål til jeres roller som borgmestre, udvalgsformænd og menige kommunalbestyrelsesmedlemmer, som I kan bruge til at reflektere over, hvordan I udfylder de roller.

KOMPONENT™

Indholdsfortegnelse

#1: Kommunalpolitikere vil skabe resultater både i enkeltsager og på samfundsniveau	4
#2: Kommunalpolitikere fokuserer på fremdrift og forbedringer for at skabe politiske resultater	5
#3: Rollen som kommunalpolitiker opleves som kompleks og med stort ansvar	6
#4: Kommunalpolitikere motiveres både af mening, fællesskab og konkrete politiske resultater	7
#5: Samspillet med forvaltningen er afgørende for kommunalpolitikere og kan skabe spændinger	8
#6: Kommunalpolitikere ønsker et godt samarbejdet, men lægger ikke altid det samme i det	9
#7: Historik, tidligere konflikter og adfærd kan sætte sig i samarbejde og relationer	10
#8: Sociale medier kan udfordre de fælles spilleregler	11
Perspektivering på de otte observationer	12
Refleksionsspørgsmål	13
Kontakt	14

Observation 1: Kommunalpolitikere vil skabe resultater både i enkeltsager og på samfunds niveau

Politikere er stærkt drevet af at sætte strategisk retning og af at opnå konkrete resultater. Derfor har de ofte brug for forvaltningens bidrag til både at skabe tid og rum til at få talt om strategien samt at finde konkrete sager, der ligger i tråd med strategien.

Der kan være forskel på opfattelsen af enkeltsager: En enkeltsag kan f.eks. både blive set som forstyrrende for det overordnede fokus, men også som afgørende for italesættelsen af borgernes konkrete behov.

Spænding

Fokus på enkeltsager ↔ Tid til strategisk ledelse

Spørgsmål til observation 1

- Hvornår oplever vi, at arbejdet med enkeltsager styrker vores politiske retning, og hvornår risikerer det at trække os væk fra den?
- Hvordan kan vi som kommunalbestyrelse blive gode til at koble enkeltsager til vores overordnede strategi?
- Hvordan kan forvaltningen hjælpe os i arbejdet med, at enkeltsager bliver en konstruktiv del af det politiske arbejde?

Observation 2: Kommunalpolitikere fokuserer på fremdrift og forbedringer for at skabe politiske resultater

Det politiske arbejde udspiller sig i høj grad omkring sager, beslutninger og ambitioner om at skabe forbedringer. Det betyder, at der er et naturligt fokus på fremdrift og konkrete løsninger. Samtidig agerer politikere i et politisk-administrativt system, hvor beslutninger analyseres, bliver fagligt vurderet, ofte er i høring og vurderes ud fra langsigtede hensyn.

Det betyder ikke, at systemet står i modsætning til politikernes stræben efter forandringer, men at politiske resultater skal ske inden for nogle givne rammer. Det vilkår udfordrer nogle politikere, der oplever, at forandringer tager lang tid.

Spænding

Forandringsvilje ↔ Oplevet institutionel træghed

Spørgsmål til observation 2

- Hvornår oplever vi, at de politiske rammer og processer hjælper os til at træffe bedre beslutninger?
- Hvornår oplever vi, at rammer og processer for det politiske arbejde bliver barrierer?
- Hvordan arbejder vi bedst med at omsætte vores politiske ambitioner til resultater inden for de rammer, vi er en del af?

Observation 3: Rollen som kommunalpolitiker opleves som kompleks og med stort ansvar

Kommunalpolitikere beskriver ofte politikerrollen som både kompleks, ansvarspådragende og med vidtrækkende konsekvenser. De står med et politiske projekt og oplever, at vejen til at realisere det er vanskelig at gennemskue. Mange søger efter svar i jura, økonomi, styringslogikker og administrative procedurer, fordi disse områder fremstår som nøglen til at kunne handle korrekt og ansvarligt.

Mange politikere oplever, at kendskab til juridiske og økonomiske rammer er vigtigt, men at det sjældent er nok til at skabe politiske forandring. Det centrale politiske håndværk – og vejen til at skabe resultater – ligger i at skabe opbakning og bygge flertal. Politikerrollen bliver kompleks, fordi ansvaret ikke kun handler om at kende rammerne, men om at kunne handle politisk inden for dem.

Spænding

Kendskab til formelle juridiske og økonomiske rammer ↔ Politisk håndværk

Spørgsmål til observation 3

- Hvad er det sværeste ved at være politiker hos os?
- Hvad kræver det at få politisk gennemslag i vores kommunalbestyrelse?
- Kan vi gøre noget for at gøre det nemmere at få gennemført vores politiske beslutninger?

Observation 4:

Kommunalpolitikere motiveres både af mening, fællesskab og konkrete politiske resultater

Borgerkontakt, lokale forbedringer, visioner, fælles problemløsning og oplevelsen af "at lykkes sammen" er motiverende for politikere.

Der er en erkendelse af, at politik både udføres ved at tælle mandater og finde flertal - og også ved at tale sammen og inddrage. Det kan give udfordringer for den enkeltes motivation, hvis flertallet af kommunalbestyrelsen har en anden tilgang til at skabe politiske resultater. Det kan ligefrem ses som en begrænsning af ens politisk frihed.

Spænding

At tale om sagerne ↔ At tælle til et flertal

Spørgsmål til observation 4

- Hvad motiverer os hver især i det politiske arbejde, og hvor er vi forskellige?
- Hvordan påvirker vores forskellige tilgange til politik samarbejdet i kommunalbestyrelsen?
- Hvornår oplever vi, at vi lykkes sammen, og hvad kendetegner de situationer?

Observation 5: Samspillet med forvaltningen er afgørende for kommunalpolitikere og kan skabe spændinger

Kommunalpolitikere udtrykker en stor forståelse for og anerkendelse af forvaltningens faglighed og vigtighed i det politiske arbejde. Der kan opstå politiske spændinger, hvis der ikke er en løbende, åben og konstruktiv dialog mellem politikere og forvaltning.

Når politikere oplever administrative logikker som uforståelige barrierer eller der er uklarhed om roller mellem politikerne og forvaltningen, kan der opstå mistillid til forvaltningen. Samtidig kan det ske, at der er politikere, som viser deres politiske uenighed med flertallets politik igennem kritik af forvaltningen.

Spænding

Politiske ønsker ↔ Administrativ faglighed

Spørgsmål til observation 5

- Hvornår fungerer samarbejdet mellem politikere og forvaltning bedst hos os, og hvad kendetegner de situationer?
- Hvor opstår der typisk uklarhed om roller, ansvar eller forventninger?
- Hvordan kan vi blive tydeligere i vores politiske ønsker, så forvaltningen bedre kan understøtte dem?

Observation 6: Kommunalpolitikere ønsker et godt samarbejdet, men lægger ikke altid det samme i det

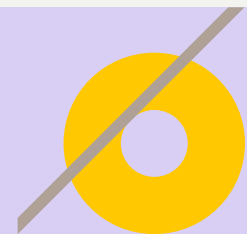
Politikere efterspørger det gode samarbejde, men lægger ikke alle samme betydning i det. For nogen handler det mest om arbejdsformer og processer. For andre handler det mest om relationer med og tillid til hinanden.

Der er politikere, for hvem det politiske arbejde omtales som en kontaktsport, hvor politiske holdninger mødes og brydes. Der er politikere, for hvem den professionelle uenighedskultur også indebærer, at det politiske spændingsniveau sænkes og dialogen er mere i fokus.

Der er også forskellige syn på, hvordan det politiske arbejde planlægges, og hvornår og hvordan man tager den til tider vanskelige samtale om omgangsformer, herunder den gode tone.

Spænding

Politisk samarbejde er vigtigt ↔ Politikerne er valgt ind på politisk uenighed

Spørgsmål til observation 6

- Når vi siger "godt politisk samarbejde", hvad mener vi så hver især helt konkret?
- Hvordan kan samarbejdet understøttes igennem organiseringen af det politiske arbejde?
- Hvornår og hvordan giver det mening for os at arbejde med samarbejdet, og hvornår opleves det som mindre relevant?

Observation 7:

Historik, tidligere konflikter og adfærd kan sætte sig i samarbejde og relationer

Kommunalpolitik er ikke alene beslutninger og prioriteringer, men også et socialt rum. Tidligere konflikter, brudte aftaler, mistillid og uhensigtsmæssig adfærd kan leve videre og påvirke samarbejdet.

Mange politikere taler om behovet for at "starte på en frisk", men har svært ved at lægge historik bag sig og ændre mønstre og vaner.

Spænding

Ønske om en ny begyndelse ↔ Historik og adfærd hænger ved

Spørgsmål til observation 7

- Hvad kendetegner vores måde at arbejde sammen på – hvad er bedst, og hvad kan blive bedre?
- Hvornår er vi tidligere lykkedes med at skabe nye relationer eller bryde gamle mønstre – og har fået det til at fungere i praksis?
- Hvad kan vi konkret gøre for forbedre samarbejdet – og hvem har ansvaret for, at det sker?

Observation 8: Sociale medier kan udfordre de fælles spilleregler

Sociale medier kan udfordre fælles normer og det politisk samarbejde.

Nogle kommunalpolitikere ser sociale medier som et vigtigt og legitimt politisk værktøj. Andre oplever dem som en trussel mod demokratisk samtale, tillid og arbejdsmiljø. Mange oplever en hård tone, personlig kritik, chikane og ubehageligt pres på sociale medier.

Sociale medier ses dermed både som en mulighed for, at politikere i politiske sager kan markere sig hurtigt direkte til omverdenen og som en trussel mod det politiske fællesskab i kommunalbestyrelsen.

Spænding

Synlighed og mobilisering ↔ Tillid og fælles demokratisk rum

Spørgsmål til observation 8

- Hvilken rolle skal sociale medier spille i vores politiske arbejde?
- Hvornår styrker synlighed og hurtige meldinger vores arbejde, og hvornår udfordrer det samarbejdet?
- Hvilke fælles spilleregler har vi – eller har vi brug for – for vores offentlige kommunikation?

Perspektivering på de otte observationer

På tværs af de otte observationer, ser vi blandt andet to kernespørgsmål, som mange kommunalpolitikere har overvejelser om:

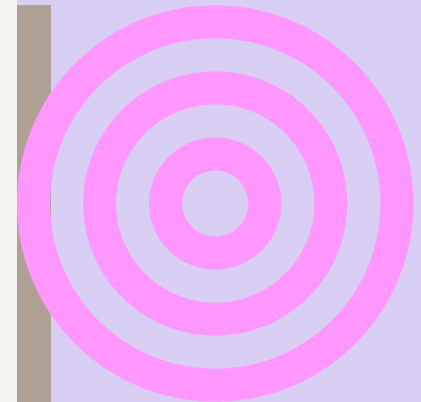
1. Hvem oplever jeg, at jeg er til for i politik?
2. Hvordan skaber jeg politiske resultater?

Nogle oplever deres opgave som først og fremmest at være borgeres talerør. Andre ser sig selv som medansvarlige for hele kommunen og dens udvikling.

Samtidig arbejder nogle primært med gennemslagskraft gennem position, beslutninger og flertal, mens andre i højere grad skaber resultater gennem relationer, tillid og samarbejde.

De forskelle perspektiver er naturlige, men når de støder sammen, kan uenigheder let blive personlige i stedet for professionelle, selv om de i virkeligheden handler om forskellige roller og tilgange.

Det er centralt at kunne forstå og bygge bro mellem disse forskelle.

Spørgsmål, den enkelte politiker kan stille sig selv i forskellige roller

Borgmester

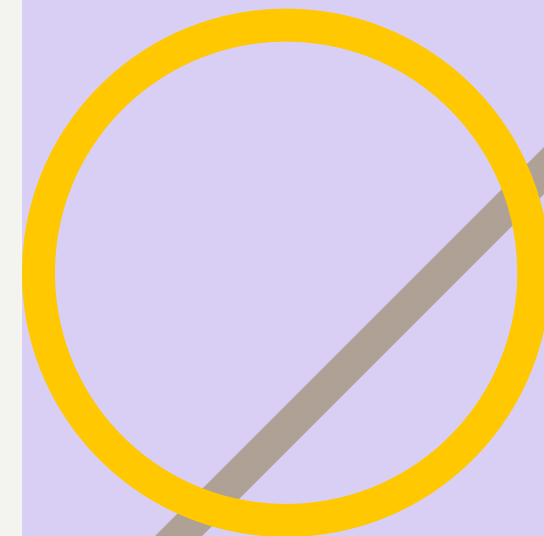
- Hvordan skaber jeg plads til forskellige måder at være politiker på, og hvordan får jeg dem til at arbejde sammen?
- Hvornår er min vigtigste opgave at sætte retning, og hvornår er det at bygge relationer og understøtte det gode samarbejde?

Udvalgsformand

- Hvordan skaber jeg et udvalg, hvor både uenighed og samarbejde kan fungere konstruktivt?
- Hvad gør jeg, når forskelle i tilgange til politik begynder at spænde ben for arbejdet?

Menigt medlem

- Hvad og hvem oplever jeg selv, at jeg er til for i mit politiske arbejde?
- Hvordan bidrager jeg bedst til samarbejdet – også når jeg er uenig i retningen?

Kontakt os, hvis du har spørgsmål

Louise Angelo
Chefkonsulent

T: 8779 6362
E: loua@komponent.dk

Rune Herlin Kamstrup
Chefkonsulent

T: 8779 6391
E: ruhk@komponent.dk

Laura Friberg
Chefkonsulent

T: 8779 6385
E: lafr@komponent.dk

Kontakt os, hvis du har spørgsmål

Kalle Syberg Kjær
Centerchef

T: 8779 6356
E: kak@komponent.dk

Ulrik Kjær
Professor ved SDU

T: 4022 7630
E: ulk@sam.sdu.dk

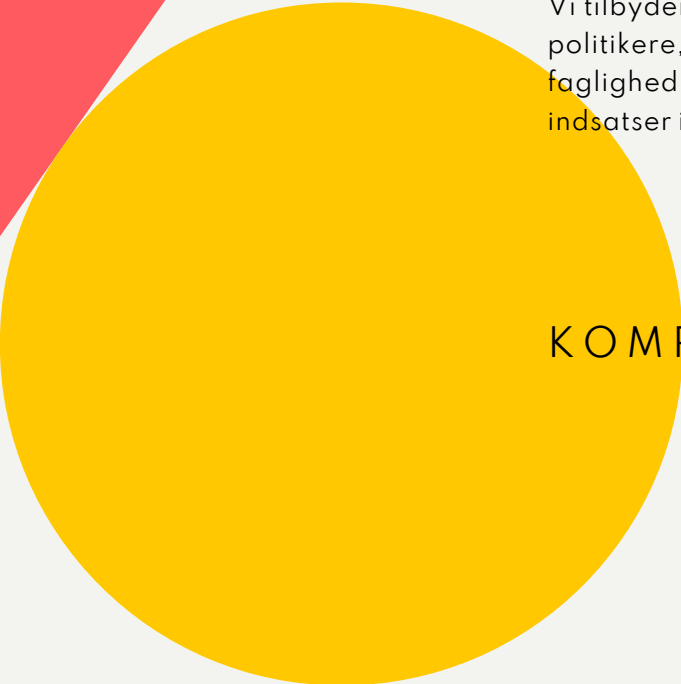

Vi ruster kommunerne til fremtidens opgaver

Komponent er kommunernes fælles udviklingscenter.

Vi tilbyder rådgivning, praksisnær kompetenceudvikling og efteruddannelse til politikere, ledere og medarbejdere på alle niveauer. Vi deler vores viden og faglighed og bistår kommunerne med at finde nye veje til sammenhængende indsatser inden for ledelse, administration, økonomi og styring og velfærd.

KOMPONENT.DK